

Základy politologie

Karel Tomšík

Politologie

- Termín složen z řeckých slov:
 - „Polis“ – obec (též řecký městský stát)
 - „Logos“ – věda
- **Společenská věda zabývající se politikou**

Politika

- Proces a metoda rozhodování určité skupiny lidí s pluralitními názory
- Veřejná činnost, správa, umění vládnout
- Polity
 - Strukturálně-funkční rámec
 - ~ politický systém (např. státní zřízení, ústava)
- Politics
 - Politický proces střetávání zájmů, „aréna“
- Policy
 - Program, opatření, není nutně spojeno s politiky (např. protidrogová politika)

Členění politologie

- Pozitivní (deskriptivní) politologie
 - Popis politických jevů
- Normativní politologie
 - „Co by mělo být“
- Predikativní (prognostická) politologie
 - Snaha o předpověď budoucích skutečností

DEMOKRACIE

Demokracie

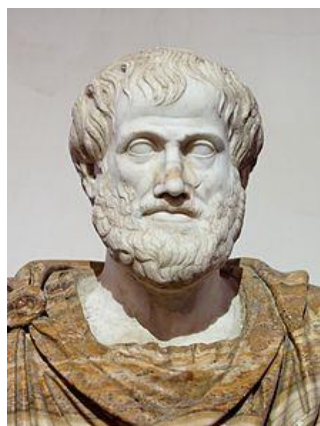
„Demokracie je nejhorší způsob vlády na světě. Mimo těch ostatních způsobů.“

Winston Churchill (1874 – 1965)

Demokracie

- Doslova „vláda lidu“
- Forma politického zřízení, která umožňuje všem plnoprávným občanům účast na správě a řízení státu
- Princip suverenity lidu (lid je zdrojem veškeré státní moci)
- Princip svobody a rovnosti občanů
- Princip právního státu
- Opakem demokracie je diktatura

Aristotelovo pojetí demokracie

		V čí zájem?	
		Svůj	Všech
Kdo vládne?	Jedinec	Tyranie	Monarchie
	Menšina	Oligarchie	Aristokracie
	Většina	Demokracie	Politeia

Demokracie

*„Demokracie je, když dva vlci a jedno jehně hlasují, co bude k večeři.
Svoboda je, když dobře ozbrojené jehně odmítá hlasovat.“*

Benjamin Franklin (1706 – 1790)

IDEOLOGIE

Ideologie

- Soustava názorů, postojů, hodnot a idejí
- Často pejorativní význam
- Funkce ideologie (podle Heywooda)
 - Vysvětlovací
 - Hodnotící
 - **Orientační**
 - Programová

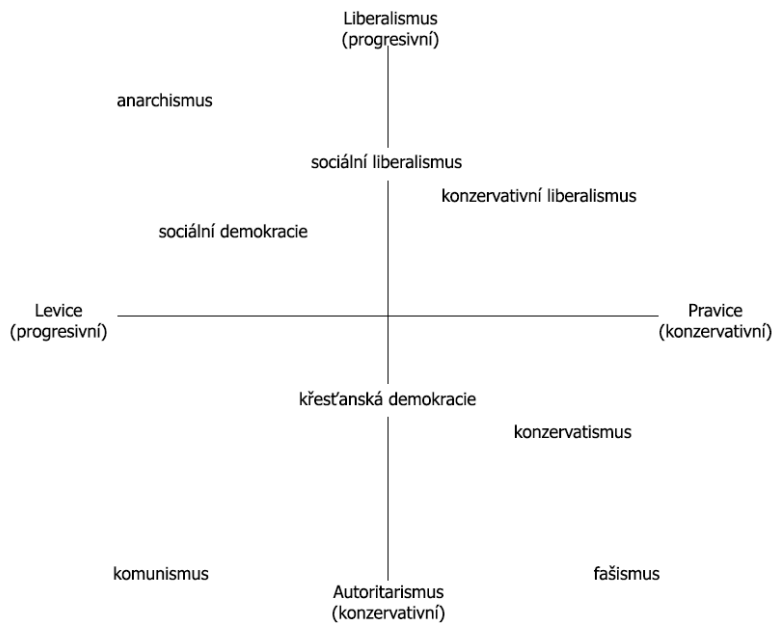
Pravice a levice

- Nejzákladnější rozdělení politických ideologií
- Původ v Generálních stavech (Velká francouzská revoluce)
- „Party of Order“ a „Party of Movement“

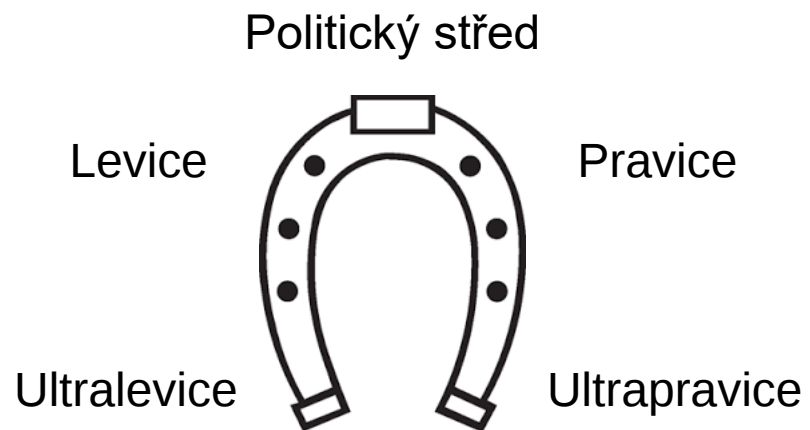
	Pravice	Levice
Společnost	Individualismus	Kolektivismus
Ekonomika	Nízká inflace	Nízká nezaměstnanost
Stát	Svobodný trh	Státní zásahy

Pravice a levice

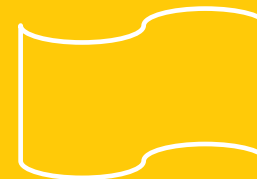
Tradiční rozdělení

Teorie podkovy

Liberalismus

- Dominantní směr západního industrializovaného světa
- Důraz kladen na svobodu jedince
- Druhy liberalismu:
 - Klasický liberalismus
 - Sociální liberalismus
 - Libertarianismus

Svoboda

Rovnost

Individualismus

Konzervatismus

- Reakce na rapidní změny během 19. století
- Preferuje politický, sociální a ekonomický řád
- **Neodmítá společenský vývoj** (odmítá překotný vývoj, např. revoluce)
- Většinou pravicový, ale i středový

Tradice

Hierarchie

Autorita

Křesťanská demokracie

- Kombinace křesťanství a demokracie
- Prosazování křesťanské etiky
- Politický střed či pravý střed
- Silný vliv v západní Evropě po 2. světová válce
- Sociální konzervatismus
- Odpor vůči komunismu

Socialismus

- Reakce na sociální rozdíly v kapitalismu
- Snaha o náhradu kapitalismu
- Podřízení jedince společnosti
- Rozdělení na „reformní“ a „revoluční“ socialismus

Solidarita

Sociální
spravedlnost

Kolektivismus

Druhy socialismu

- Sociální demokracie

- Demokratická varianta socialismu

- Komunismus

- Vize beztřídní společnosti, vychází z marxismu a marxismu-leninismu

- Národní socialismus

- Nová levice

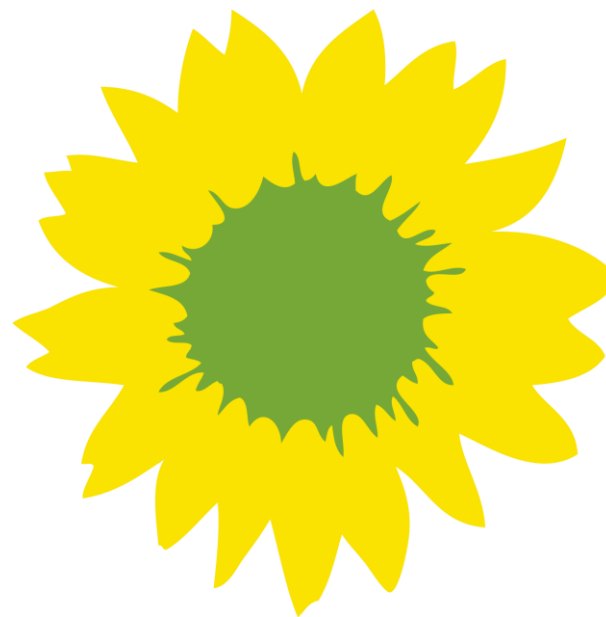
- Snaha o novou interpretaci marxistických teorií

- „Třetí cesta“

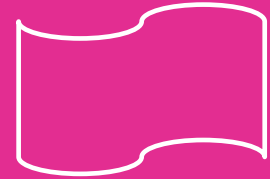
Environmentalismus a zelená politika

- Zájem o ochranu přírodního prostředí
- Snaha o změnu společenských, politických a ekonomických mechanismů
- Kritika negativních dopadů industrializace
- Zelená politika
 - Životní prostředí
 - Boj za lidská práva

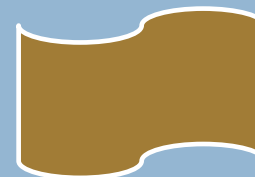
Feminismus

- Kritika patriarchálního uspořádání společnosti
- Boj s genderovou nerovností, sexismem a misogynií
- První vlna – přelom 19. a 20. století
 - Zejména boj za rovnoprávnost
- Druhá vlna – 60. a 70. léta 20. století
 - Nová témata (např. sexualita, rodina, manželství)
- Třetí vlna – od 90. let dodnes
 - Souběžně s rozvojem afroamerického a LGBTQ hnutí

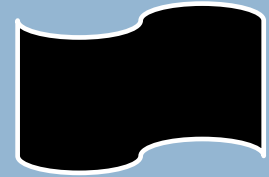
Fašismus

- Nacionalismus, militarismus, autoritářství, často i rasismus
- Fašistické režimy – období 2. světové války – Itálie, Španělsko, Slovensko, Japonsko
- Německý nacionální socialismus (nacismus)
 - Nejextrémnější forma fašismu
 - Čerpá z antikapitalismu (např. prvky kolektivismu)
 - Neopírá se o náboženství
 - Nejextrémnější ideologie - antisemitismus

Anarchismus

- Anarchie = bezvládí
- Mix libertariánských a socialistických myšlenek
- Úsilí o omezení státní moci
- Chaos překonán dobrovolným přijetím přirozeného a zvykového práva
- Často legitimizace násilí v politickém boji

Populismus

- Možnosti vnímání populismu:
 - Ideologie stavící proti sobě „dobrý“ lid a „zlé“ elity
 - Mocenská politická strategie snažící se oslovit „běžného“ člověka
 - Nesourodé černobílé myšlení zjednodušující skutečnost
- Snaha o širokou základnu voličů
- Témata vzbuzující emoce
- „Všelidové strany“ (v angličtině „catch-all-parties“ nebo „big tent“)

Děkuji za pozornost